

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT-KÖZLÖNYE.

Elofizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 10 kor. — fill.
Fél évre . . . 5 . . .	Fél évre . . . 5 . . .	Fél évre . . . 5 . . .	Fél évre . . . 5 . . .
Negyed évre . . . 2 . . . 50 . . .	Negyed évre . . . 2 . . . 50 . . .	Negyed évre . . . 2 . . . 50 . . .	Negyed évre . . . 2 . . . 50 . . .
Egy óra . . . 1 . . .	Egy óra . . . 1 . . .	Egy óra . . . 1 . . .	Egy óra . . . 1 . . .
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hatásosabbos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Nyílt levél

a hajdu-nánási kerület választó polgáraihoz.

Tisztelt polgártársak!

Kedves barátaim!

Július 9-ikén táviratilag értesítettek arról, hogy a hajdu-nánási kerület választó polgárai által alakított kijelölő bizottság abban állapodott meg, hogy a függetlenségi 48-as Kossuth-pártnak, a h.-nánási kerületben a következő választáson én legyek a jelöltje.

Ez értesülésre én még aznap a következő táviratot intéztem Brassai Károlyhoz, a kijelölő bizottság jegyzőjéhez:

Az egyhangú jelölés híre úgy hatott rám, mint váratlan találkozás egy kedves régi, jó barátommal, akivel valaha régen kellemes, szép időket éltünk át. Mondhatom, szivem minden idegszála megdobbant örömben, látva, hogy nem felejtettek el. Szivemnek megnyílt egy titkos rejteke, hova Hajdu-Nánás volt elzárva, s a kedves emlékek egész raja tódult ki rajta. Köszönöm az önök megható hűségét, mely rám köteletséget ró, azt, hogy kitüntető bizalmuk előtt meghajoljak s a jelölést elfogadjam.

Kedves barátaim!

A jelölés után két nappal külföldre kellett utaznom, s csak most jöttem haza. Első kötelességem, hogy tollat ragadjak és megköszönjem az önök bizalmát, abban a reményben, hogy a kijelölő bizottság mögött **egységesen és oszthatatlanul** ott áll az egész függetlenségi párt. Mert a hajdu-nánási kerület függetlenségi 48-as pártja mindig híres volt összetartásáról, ott megtört régi költőknek az a keserű mondanása is: **Atok verte meg a magyart, Mert az össze sohase tart!** Nánást dicső példa gyanánt hozták fel abban a gyalázatos időben is, mikor a pénz és hatalmi erőszak legszebb független-

ségi kerületeinket megrontotta és legázta.

Nem, a nánási kerület polgárai nem lesznek hűtelenek a nemzet függetlenségeért elesett hősök csöndes sírhalmához. A dicső mult záloga a győzelmes jövőnek. Mi hivek maradunk ezen 48-as emberekhez, kik a magyart szolganemzetből Szabad nemzeté tették s új erővel, friss bizalommal, lelkünkben tetterővel, karjainkban acélizmokkal, **fejünk felett a régi lobogóval** visszük hazánkat, nemzetünket egy szob jövő felé.

Kedves barátaim!

Nem adatott meg mindenkinek az a szerencse, hogy ágyuk dörgése, trombiták győzelmi rivalgása közt, kibontott nemzeti zászló alatt s a Rákóczy-induló vérforraló hangjai mellett diadalmas csatában dicső halált haljon hazájáért. Mi más korszak szülöttjei vagyunk, s miközben hiven őrizzük és ápoljuk őseink hagyományait, kik független hazáért és szabad nemzetért meghaltak a csatateren, a penészes börtönökben, a vérpadon, a száműzetésben, az alatt teljes erővel rávetjük magunkat a gazdálkodó, a nép érdekeinek ápolására, a milliók javának előmozdítására, **mert csak gazdag nép szerezheti meg hazájának az önállóságot, a teljes függetlenséget,** csak gazdag nép állhatja meg helyét a munka csatamezején az európai nemzetek nagy küzdelmében a létért.

1895-ben megjelentem a bordói nemzetközi hirlapíró kongresszuson, hogy az egész világ hirlapíróit az ezredéves kiállítás igazgatósága s Budapest fővárosa nevében a mi 1896-iki kiállításunkra meghívjam. Ott egyik nagy beszédemben, mely a magyar nemzet szenvedésekben és dicsőségben gazdag történetét ecsetelte, s az összes nemzetek képviselői mondhatom nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatták, többek közt így szóltam:

Uraim! Szeressék az önök kis testvérét, ott messze, Európa keleti

határán: a magyart; szeressék és ne ítéljék el azért, ha egy és más dologban hátrább áll a művelt nagy nemzeteknél. Mert ne feledjék el, hogy ha önök előrehaladottabbak mint mi, ezt talán annak köszönhetik, hogy mi Európa keleti sánczán karddal kezünkben őrt állottunk, hogy önök itt nyugaton békében dolgozhassanak nemzetük előhaladásán. S míg önök városaikat építették, őserdőiket irtották, mocsaraikat száritották, a tudományuk új meg új csarnokokat emeltek: az alatt a mi őseink, nemzetünk szine-java, karddal kezünkben, vérbe-borulva hullottak el a betörő barbár csordák sulyos csapásai alatt. Uraim! Mi nagy nemzet volnánk, ha feltámadnának azok az őseink, akik az önök munkáját, békéjét védelmezve, oltalmazva estek el.

Kedves polgártársak!

A mi helyzetünk még ma is az, ami régen volt, hogy csak félkézzel foghatjuk az eke szarvát, mert a másik kezünkben nem tehetjük le a fegyvert, amíg nemzetünk teljes önállósága, hazánk függetlensége kiviva nincs. — Minden jel arra mutat, hogy közeledik az idő, mikor ebben a tekintetben is döntésre kerül a sor. És akkor pártunk feladata, a mi feladatunk lesz megmutatni, hogy méltók vagyunk a nép bizalmára; de a népnek meg kötelessége, hogy nekünk erőt adjon a küzdelemre. S minél tömegesebben küldje barátait a képviselőházba, akik függetlennek akarják a hazát, szabadnak a nemzetet és gazdagnak a népet.

Augusztus közepe táján lemegyek önökhöz, tehát nem azt mondom Isten önökkel, hanem a viszont látásra!

Isten áldja meg hazánkat, Isten áldja meg nemzetünket.

Balaton-Földvár július 21.

Rákosi Viktor.

1849. augusztus 2.

Debreczen alatt megdördültek az ágyuk.

Fekete tömegekben nyomult előre a kozák, a szoknyás muszka baka, de a szabadságharcos magyar seregek védelmi állást foglalt maroknyi csapatja, vitéz Nagy Sándor csapata élő sánczként vetette magát a zsarnokság vihara elé, a kozák pikák tengere elé.

Csattogott a huszárkard. Dörgött az ágyu. Vérben fürdette a honvéd a szuronyát és a muszkák óriás serege visszahökkent, vérezve tapadt le az előnyomuló embersereg lába. A magyar szabadsághősök oroszlan vitézségétől félelem gerjelt a bakósereg szívében. . . Ha ekkor Görgei a szomszéd-ból segélyhadat küldött volna dicső vezér Nagy Sándornak, alighanem másképpen végződött volna a debreczeni csata és a kozák aligha vágta volna le hurrázva a megfogyott, a tulnyomó erő által szétroncsolt sereg sebesültjeit, haldoklóit, halottait, a kiknek sirja kint domborodik az akáczfákkal körül ültetett honvédtemetőben.

A csatamezőt az oroszlan, hódolatot gerjesztő küzdelem után elveszítette a maroknyi sereg, hanem a vitézi regés küzdelem dicső emléke a mienk. Elpusztul az oroszlan is, ha a tulerő nyögét vetette rá, de azért nem kevésbé dicső az oroszlan pusztulásában is. Ilyen oroszlan volt azon honvédek küzdése is, a kik a debreczeni csata sirjában porladnak. Örökké ragyog az emlékü és vitéz küzdésük nemzeti példánul szolgálhat a mai megalkuvó korban. Pusztuljunk el inkább, mintsem hogy a szolgaság jármába fogják nemzetünket.

A sirból van feltámadás, de a gyáva

A lefőzött Prága.

Budapest irigyl Prágát,
Melyet becéz király kegye
S felköti jól a nadrágát,
Hogy a csehet csuffá tegye.

A városnak sok, böles atyja
Önti okos tervek árját
S diszpolgárnak megválasztja
Ő felsége — leibhuszárját.

Apácának Fedák Sári,
Totyakos német huszárnak
Es — generál Fehérvári
Ép' jó m a g y a r diszpolgárnak.

Sebestyén diák.

Világosnál.

(Mutatvány ifjabb Móricz Pál „1848—49”-ik szabadságharczi csatatörténetek könyvéből, mely Szegeden jelent meg és az öreg honvédek elbeszélése után iratott.)

(Előljáró beszéd a czinderes puskáról.)

Fekete János, a nánási honvéd kövitéz, még a szabadságharcz elején, az első 10 honvéd zászlóalj szervezésekor állott be a debreczeni 10-ik honvédzászlóaljba. Akkor vigan szólt a banda. Nyalka tánczot jartak a verbunkos katonák. A márvás ezüst huszas csakugy csörgött a patrontáskájukban. Fekete

szolgaságból soha. Az elesett szabadságharczosok helyébe más lelkesült, dicső sereg lép, de a rabszolga csak fattyut nevel, mely minden aljasságra képes.

Midőn tehát felvirrad a debreczeni csatának augusztus másodikának a forduló napja, ne maradjon el senki attól a zarándok menettől, mely az utódok hálás emlékezetével koszoruzza a szabadságharczosok sirját, és hol az öreg kollégium ifjai könybe borult szemmel, de csengő hangon, nemes ihletéssel regélnek a dicső küzdelemről, a dicső katonákról, a kiknek példája a sirból is ragyogva száll felénk. . . Te megalkuvó, te züllött korcs utód képes vagy-e őket megérteni, képes volnál-e az ő dicső példájokat követni?

Szabad Hajdu.

Magyar iskolai élet.

(A Szatmár-Németi államilag segélyezett ev. ref. főgymnasium 1900—1901. évi (XXXI.) értesítője. Szerkesztette: Borsos Benő, igazgató.)

Bizonyos megilletődéssel vettem kezembe e könyvet, hisz a czim gyermekkorom és serdülő ifjuságom szép emlékeit idézte fel lelkemben. Megjelent előttem az egyszerű, igénytelen emeletes épület nagy tágas udvarával, frissen ásott virágos ágyaival, csak imént ültetett esemetéivel, melynek árnyában már mint „nagy diákok” a gazda önzetével szivtuk a balzsamos levegőt, hiszen a virágot, fat mi ültettük, ápoltuk gondos kezekkel.

Keresem a derék tanári kart, mely oly lelkesedéssel, atyai gondnal nevelt s tanított bennünket! Rég kidőlték! . . . de emlékü, szellemök fenn áll ma is! Uj erők léptek a régiek helyébe, talán izmosabbak,

erősebbek, de a lelkesedést, ügybuzgalmat átvették szent örökség gyanánt.

Az igénytelen épület is hatalmas palotává emeltetett, de a modern falak közt ma is ott lebeg a tudomány fáklyája mellett az Isten és hazaszeretet szövéténeke.

Tíz éve, hogy a csonka gymnazium teljessé, nyolcz osztályúvá lett s ez idő alatt folytonosan erősödött, izmosodott ugy, hogy ma már az elsők közt foglal helyett.

Tizenegy rendes tanár fáradozik az ifjuság nevelésén és tanításán. A növendékek létszáma ez évben 313 volt. Érettségit 32-en tettek, mindannyian sikerrel. Ez is fényes bizonyága a tanári kar buzgalmának s tanítási rátermetségének. A növendékek erkölcsiviselete kielégítő.

A vallásérköcsi nevelésre kiváló gondot fordítottak. A növendékek vasárnaponként résztvettek a templomi istenitiszteleten, a téli hónapokban ifjusági istenitiszteletet tartottak. A szorgalomidő alatt urvacsorával is éltek, valahányszor arra alkalom volt. Ime az anyyira rettegett államsegély mellett is meglehet* őrizni az intézet református jellegét, sőt erősebb a vallásérköcs-nevelés a szatmári főgymnasiumban, mint Debreczenben.

Iskolai ünnepélyeket tartottak október 6-án, október 31-én, Vörösmarty születésének százéves évfordulóján, márczius 15-én és április 11-én, melyen a növendékek is szerepeltek szavalatokkal, felolvasásokkal stb.

Az önképzőkör Osváth Elemér tanár elnökle s felügyelete alatt szép sikerrel működött.

Az iskolai év végén 623 korona 46 fillért osztottak ki szegénysorsu, jó tanulók jutalmazására. — Ezenkívül az ifjusági segítő egyesület több szegény tanulót tartott el tankönyvekkel.

Tandijmentesség és tápintézeti segély czimén 2376 korona osztatott szét.

A tanári nyugdíj és gyámintézet vagyona 35622 korona 52 fillér, a tápintézeté

* No-no. Nyugta után dicsérik a napot. Majd kitudódik még. Szerk.

Jánosnak még akkor egy kapavágásnyi földje sem volt ebből az áldott magyar földből. Darócnadrágos hajdu kocsislegény volt. Ámde mondtak, hogy ezt a földet veszély fenyegeti, ennek a földnek nagy ellenségei támadtak. A magyar népet elakarják törölni e föld színéről. Mindamellet vigan szöllött a banda. Az ő egyszerű, tanulatlan paraszt lelkében felgyuladt a hazaszeretet nagy, szent lángja. Tovább nem habozott. Ugyis csak egy az ember élete. Paroláját adta a verbunkosnak. Ivott a borából. Magyar czimeres csákót nyomtak a fejébe. Uri módon kiöltöztették. Neki még a puskája is czinderes volt. De meg is örült a szép golyós fegyvernek. Mindig szerette a puskát. És a nánási vadréten a Berencsi ur kovás fegyverével ellötte még a a darut is, ez pedig csak elég magas röptü madár.

(Kurázszi próba.)

Aztán levitték a zászlóalj a delvidékre, hogy fekezzek a rác, szerb, horvát és osztrák orgyilkos csapatokat. Itt számos véres ütközésben részt vett Fekete János. Becsületesen megállotta a kövitézi helyet még a perlászi csatanapján is, a mikor a langyos szép őszi éjszaka a 10-dik zászlóalj megtámadta a szervianok erős sánczvárárt. . . Mint vilézkedtek, bizonyítja, hogy reggel 8 órakor már a szüz Máriás honvéd zászló lobogott a sáncz ormán. Halomra gyilkolták a kegyetlen szervianokat.

Fekete János, mint íráshoz, olvasáshoz nem értő közparaszt ember, nem igen mérlegelte a tények súlyát. Arra jól emlékezik,

hogy egymás kurázsiját eleinte aképp próbálták ki, mikor ujonczok voltak, a legsűrűbb golyózáporban, amely sodorta a halál országába az embereket, kézzől kézre ádták a pálinkás bádog butykost, a kinek a fogához nem koczogott oda a butykos, azt elismerték kurázsiz legénynek. . . Később nem igen koczogtatta már egyikőjük se a butykost; mert nem reszketett a kezük, szoktak a halálhoz. Megszoktak a golyók éles fityölését.

(Kimélték a puskaport.)

Maguk a debreczeni 10-dik zászlóaljbeliék különben nem igen szerettek sokat pufogtatni. Mindnyájan tudták, háborus időben drága a puskapor; azért inkább a szuronyal puskatusával dolgoztak. Nem állhatta ezt a rác, nem állhatta ezt az osztrák, mert ez borzalmas harcizmód volt. Nem lehetett a biztos sáncz mögül kitölvöldözni. Ember emberrel dütötte össze a mellét. A kézi tusában minden nép között legelső a fúrge magyar.

(Görgei ágyukat szegeztek a 10-ik zászlóaljra.)

Következett a tél. A 10-dik zászlóalj is odaparancsolták a Görgei taborába. Atszenvették a zord Kárpát hegyek között ama gyötrelmes bolyongást, melyet Görgei bámulói a zseniális téli hadjárat neve alatt dicsőitének. Fekete János közhonvéd Selmezbánya híres városában ismerte meg Görgei főtábornokot. A bányavárosból már épen induló félben voltak. Hadirendben állott a fagyos arcu, zuzmarás sereg. Gör-

pedig 25847 korona 07 fillér. A következő iskolai évben az I—VI. osztályban az állami tanterv lép életbe.

Részletes, kimerítő statisztika s a jövőre vonatkozó tudnivalók zárják be a 96 oldalra terjedő füzetet, mely hű képét nyújtja a szatmári ev. ref. főgymnázium múlt évi eredménydus működésének.

II.

(A debreczeni „Svetits” intézet 1900—1901. évi értesítője. — Közzé teszi az igazgatóság.)

Az intézet kebelében levő elemi és felsőbb leányiskola, tanítónőképző és továbbképző tanfolyam múlt évi működéséről számol be 96 oldalon.

Az öndicséret, a reklam szaga igen megérzik mindenik során. Ne önmagunk, hanem mások dicsérjék intézményeinket. — S erre bizonyos tekintetben rá is szolgált. Az értesítő tanúsága szerint a növendékek gondos tanításban, nevelésben részesültek.

A felsőbb leányiskolában s tanítónőképzőben az állami tanterv volt az irányadó, — az elemi iskolában pedig a kath. püspöki kar által kiadott tantervhez alkalmazkodtak.

21 tanerő működik az intézetnél, mind oklevelesek. Egy-egy szakcsoportnak 3 tanárja is van.

A zenét s zeneelméletet mégis egy nyelv- és történettudományi szakcsoportra képesített tanító tanítja.

Az órák száma igen aránytalanul van elosztva az egyes tanítók közt, némelyik 11 órát ad hetenként, míg a másik 20—22-öt. — Olyan nagyszámu tanerő mellett az arányosabb beosztás is keresztülvihető.

A valláserkölcsi nevelésre nagy gondot fordítottak. A növendékek az őszi és tavaszi időszakban naponként, a téli időszakban pedig vásár- és ünnepnapokon résztvettek a templomi istentiszteleten.

Iskolai ünnepélyeket tartottak november 19-én, december 1-én, „az országsszerte ünnepelt katolikus költő Vörösmarty Mihály születésének 100. ik évfordulóján.” Hát már

gei vizitálta a komor csapatot. Eközben egy fiatal honvédek a hátán elsült a töltött puská. Debreczeni származású fiatal katona volt ez a vigyázatlan. A zászlóaljban, úgy ismerték a pajtások, mint szelid, emberséges, értelmes, kitartó, lelkes honvédek. Valamiféle jobbmódu polgár családból származott a gyerek. De hogy véletlenül elsült a fegyvere, noha senki fiában nem tett kárt a lövés. Görgei tábornok gyűlöletes haragra gerjedt ellene, mert a lóva félreugrott. Görgei mérgében korbáccsal verte a lovát. És kiadta az adjutásának a kegyetlen parancsot, hogy a vigyázatlan honvédek lövessék agyon.

Ámde felzudult az egész 10-ik zászlóalj, kit Kiss Ernő generális a Bánátban édes fiaként szeretett. Emelgették a fegyverüket. Zugott az egész 10-ik zászlóalj, a mikor már a Görgei gránátosai vezetni akarták a vesztőhelyre a fiatal katonát.

— Nem engedjük az ártatlan bajtársunkat! Nem engedjük, zúgta a zászlóalj. Görgei ekkor három kartácsra töltött ágyut szegeztetett a zászlóalj ellen. És a gránátosok ott a szabadtéren, a zászlóalj szemeláttára agyonlőtték a fiatal debreczeni honvédek.

Később e hóhéri tettel azzal mentette a főgenerális, hogy a 10-ik zászlóaljbeli honvédek azért pusztították el, mert az őt agyon akarta löni. Ez azonban nem igaz. Fekete Jánosék megutálták Görgeit.

(Odamaradt a főzöedény is.)

Később Miskolczon odamaradt a főzöedény is. A muszka tüzérség a hegyoldalá-

a költöket is monopolizáljuk s vallások szerint mérlegeljük? Ejnye, ejnye. Hátha protestáns lett volna Vörösmarty, talán nem is ünnepelt volna a Svetits intézet? Kitel-nék tőle.)

Január 5-6-án az Önképzőkör rendezett házi hangversenyt. Megünnepelték még márczius 15. és április 11-ét. Junius 16-án pedig ének- és zenevizsgálatot tartottak.

A felebaráti szeretet oltárán is áldoztak a növendékek. 880 koronát gyűjtöttek s azt különböző ajándék tárgyak u. m. ruhák, lábbelik stb. beszerzésére fordították s Karácsonykor 110 szegény gyermek közt osztották szét — valláskülönbség nélkül.

Követésre méltó példa!

A tanítónőképzőről vajmi keveset találunk az értesítőben. A növendékek névsora mellől hiányzik az osztályzat, pedig ez még az elemi iskolásoknál is kivan tüntetve. 16 növendék tett képesítő vizsgát, mind jó sikerrel.

Az intézetben 445 növendék járt, köztük 67 református. Ez az, mi szomorúsággal tölti el szívemet.

Itt Debreczenben nekünk reformátusoknak is van leánynevelőintézetünk, mely a „Svetits” intézettel bizonyára kiállja a versenyt s még is egyes református családok semmibe sem veszik. Drága pénzzel működnek a mi intézetünk megromlásán. Ez az igazi könnyelműség! Tessék csak megnézni hány katolikus jár a mi felsőbb leányiskolánkba? Talán vallásunk iránti kötelességünk lenne intézményeinket támogatni s gyermekeinket ref. szellemben neveltetni!?

Tassi Miklós.

NAPI HIREK.**Rákosi Viktor nyílt levele.**

Lapunk vezetőhelyén közöljük Rákosi Viktor nagynevű magyar írónak, a hajdu-nánási választókerület

ról lövöldözött a honvédtáborba. Ezentul nem is főzött a 10-ik zászlóalj. Csak retiráltak a vitéz honvédek, akik Budavárát győzelmesen ostromolták, a kiktől a Bánátban rettegett a rácz. Most pedig mindig retiráltak, miótától Görgei utójára vezérelte őket . . . Kifáradva érkeztek Aradra.

(Utban Világos felé.)

Este volt, mikor Aradról elindult a sereg. Még fáradtabbak voltak, még éhesebbek voltak, mikor elindultak, mert Görgei azokat a kik nem az ő kedves csapataihoz tartoztak, úgy tekintette, mint az ég madarait. De most sietve masiroztak tovább. Az elfásult honvédek megörültek ennek a nagy sietésnek. A közhonvédek menetközben mondták is egymásnak:

— No hála Istennek! Csata lesz holnap! Azért sietünk úgy!

(János bácsi dinnyéi.)

Huszárok, tüzérség, honvédek, társzerek ekkép mentek, mendégéltek beláthatlan hosszú sorban. A hold sárgafénye bevilágította bágyadt, szomorú arcukat, mert a lélek olyan, sejdíti a veszedelmet előre. Feltöltött uton haladtak előre.

Egyszer csak nézi, nézi Fekete János honvéd, a töltésoldalán egy katona czimbora kapaszkodik felfelé. Két nagy dinnyét szorongatott a karja között.

— Honnét hoztad czimbora? kérdé János a honvéd pajtást.

— Onnét ni! mutatta a honvéd. Abból a ligetből. Sok dinnye van ott.

képviselő-jelöltjének az ősi hajdukerület független polgáraihoz és választóihoz intézett hazafias szép nyílt levelét. — Beköszöntő és köszönő szavak ezek a nánási kerület független polgárainak a meleg, az osztatlan bizalmáért, mely méltán lelkesítheti és lelkesíti Rákosi Viktort, a kiváló hazafias irányu író és pártembert azon őszinte, azon hazafias, azon emelkedett sorokra, melyekben Rákosi a „régizászló” mellett nyilatkozván, köszönetet mond a hajduk bizalmáért és szeretetéért, de másrészt ígéretet is fogadván hogy már augusztus havában lejön és bemutatkozik kedves elvtársainak és barátainak, akik őt, mi is biztosíthatjuk róla, várva-várják és szívükbe fogadják. Eme hazafias, magyar érzésektől, eszményi nemes elvektől áthatott, a szívbéli magyar író rózsafa pennájával megfogalmazott gyönyörű nyílt levelet lapunk vezető helyén közöljük és összes olvasóink, elvtársaink figyelmébe szeretettel ajánljuk, tárogató szó ez a kies Balaton mellől, mely nem csupán a nánási kerületet, de többi független magyarjainkat is buzdíthatja és buzdítsa is a diadalmas összetartásra és szervezkedésre.

Strossmayer és a szlavonai magyarság.

Nyékinézén, Szlavoniában nyolczvan katolikus magyar család tért át a református vallásra, mert Strossmayer diakovári püspök nem engedte meg a magyar nyelvű iskolai oktatást. A nyékinézeieket a többi községbeli magyarok is követni fogják. Most már a magyar kálvinista egyházon, de a

Erre János is kilépett a sorból. Mert mint mondva volt: éhezett. Elindult a dinnye föld felé. Nem őrizte azt senki. Ott három nagy dinnyét szakított. — Nagy örvendezve vitte a karja között. De mikor a töltést elérte, felakart az utra lépni, egy idegen honvéd elébe tartotta a lábát. Abban János megbotlott. Keresztül bukott rajta. A három dinnye kigördült a karjai között. A honvédek nosza izibe felkapkodtak. János a fejét megvakarta. Egyet káromkodott. Osztan éhesen indult a zászlóalj után.

(Világosnál.)

Felvirradt, mikor Fekete Jánosék mesziről meglátták Világost. A 10 dik zászlóalj nem ment egészen odáig. Nehéz harmat csillogott a fűvön . . . Nézik, nézik, hát messze az erdő aljában ott lovagol Görgey az aranyruhás muszka főtábornok mellett. Ámde jó békességben lovagoltak egymás mellett.

A nap felragyogott, mint a gyémánt. A honvédek átokszavakra fakadtak. Sokan sirva borultak egymásnak a nyakába. Különösen az öreg huszárok. Ekkor tudták meg, hogy csata már nem lesz több a magyar zászlóért. Görgei főtábornok elárulta a hazát. Eladta a szabadságot. Hóhérok kezére szolgáltatta a bajtársait. Nemsokára a muszka és német sereg, mint a rüh, úgy ellepte a magyar tábor körül a mezőséget. Többen voltak mint a fűszál. Verje meg az Isten.

kormányon is áll, hogy ezeket a horvátság karjából kimenekült magyar testvéreinket bizodalomukban és magyarságukban fenntartsuk. Az illetékes körök ne engedjék tehát eme magyar véreinket a jövőben sem horvátokká fajzani, Minden csópp magyar vér gyöngyöt ér.

Városi közgyűlés.

Holnap csütörtökön délelőtt 9 órakor a városháza nagytermében bizottsági rendes közgyűlést tartanak. E körülményre ismételtén felhívjuk a bizottsági tagok figyelmét. — A közgyűlés terjedelmes tárgysorozatát lapunk keddi számában adtuk közre.

Bucus a forinttói.

A szerény, polgári egyforintosra is rájár a rud. Mint a pénzügyminiszter hírül adja, szeptemberre bevonják az ezüst egyforintosokat is, amelyekből a rideg statisztika szerint még mindig kilenczven millió darab van forgalomban. Hogy ez a rengeteg summa hol lappanghat oly észrevétlenül és oly sokak által nélkülözve, — arról persze már nem beszél a statisztika. A legtöbb ember tehát közömbösen bele fog nyugodni abba, hogy bevonják az egyforintosokat. De a másik terv aligha fog ilyen simán megvalósulni. A másik terv szerint ugyanis a forintnak a fogalmát is kiakarják irtani a köztudatból. Nem elég, hogy forintosunk nincsen, még csak ne is beszélhessünk róla? Ez igazán sok egyszerre.

Kossuth képe és szobra mint kocsma czégér.

Azon alkalomból, hogy Kossuth-atyánk vezéri alakját az ősbudavári mulató sarában meghurczolták, lapunkban mi is megbotránkozva tettük szóvá, majd a „délutáni levél helyett“ egy cikk jelent meg „debreczeni polgár“ aláírással, mely rámutatott azon megbotránkozató visszaélésre, hogy hiszen itt Debreczenben meg Kossuth nevét, képét, szobrát kocsmaczégérül használják. Eliteltük ezt a reklámot és visszaélést és ez alkalomból nevezett polgár felemlíté, hogy Kossuth micsoda féltékenyen őrizte nevét, azon esetet, hogy nem engedte oda nevét annak idején a debreczeni csizmadia társulatnak sem, midőn az diszes szállóját felépítette. Ebben a közleményben semmi sértő nem volt a derék debreczeni csizmadia társulatra, hisz ők nem közönséges mulatóhelyhez kérték a Kossuth nevét, hanem saját diszes házukhoz és nem hivalkodó czégérül, hanem hogy Kossuth atyánk iránti nagy szeretetüket, rajongásukat ezáltal is bizonyítsák. Az ő tiszta, önzetlen szándékuk mindenki előtt világos és nem megrovás, de dicséret illeti őket. Mi, valamint a levél írója a Kossuth-nevével való másnemű kufár üzérkedést íteltük el akkor és ítéljük el ma is. Fen is tartjuk azon vélekedésünket, de Varga József iparos felkérésére szívesen jelentjük ki, hogy

e »levelet« nem ő írta, egyáltalában nem a csizmadia társulat tagjainak a sorából származik, hanem oly hazafitól származik, akit nem a czélzatosság, de egyedül — velünk együtt — Kossuth emléke iránti hódolat vezet; vajha mások is ily őszintén éreznének, ekkor már rég állana itt Debreczenben a Kossuth-szobra, de nem abban a megbotránkozató formában és helyen, a hogy és ahol jelenleg áll.

A Munkás Dalegylet

szombati dalestélye iránt olyan rendkívüli az érdeklődés, hogy az magát e kulturális egyesület vezetőségét is meglepte. Ez ideig már körülbelül 500 darabbal több meghívót kellett szétküldeni a szokottnál, pedig még ma is naponként érkeznek megkeresések úgy helyből, mint vidékről. Különös kérdezősködés tárgyát képezi a kassai országos verseny kötött versenydarabja. Lányi „Magyar nyelv“-e, melynek egyszerű, de szabatos előadása próbára tette az ország legkiválóbb dalegyleteinek erejét is. Biztos értesülésünk szerint Budapestről, Derecskeről, Nánásról, Nyiregyházáról, Szoboszlóról s a közel vidék majdnem minden nagyobb városából érkeznek vendégek a dalestélyre. — Magunk részéről is kívánjuk, hogy ez az anyagiakban szegény egyesület, mely azonban tisztán az önére jére támaszkodva vesz részt az országos versenyen, anyagi és erkölcsi tekintetben méltó eredményt érhesen el.

Egy nánási elvtárs családi gyászja.

Bán Géza hajdunánási református tanítót, a nánási tanítói kar kiváló tagját és a kerületbeli függetlenségi párt bajnokát a legnagyobb csapás sújtotta. F. hó 21-én elvesztette szeretett hitvestársát. Bán Gézáné szül. Hegedüs Mariát, a ki csak 32 évet élt. Bánatos férje, két kis gyermeke, kiterjedt és előkelő rokonsága siratják. Nagy részvét mellett temették el a nánási temetőbe. Áldás és béke lengjen porai fölött.

Debreczeni iparosok a vigéczek sáskajárása ellen.

A megrendelesek gyűjtéséről szóló, ugynevezett vigéctörvény fején talalta a szegyet és a leintett külföldi és fővárosi gyárosok befolyásukat látva vetették hogy a szentelt törvényt megváltoztassák és hogy a vásárlókat becsapó, a vidéki ipar fejlődését elnyomó vigécz hadnak szabad aratása lehessen ismét a vidéken. A budapesti iparkamara ily értelemben határozott, hogy a végrehajtási rendeletet függessze fel a miniszter, hadd garázdalkodjanak szabadon a vigéczek. A debreczeni ipartestület ez ellen a felterjesztés ellen tiltakozik és ez ellen küldött szét körlevelet az ipartestületekhez. Hisszük, hogy az országos hatás nem marad el és a megnyilvánult közitélet leinti a sáskajárás budapesti protektorait.

A Pesti Napló a debreczeni eptzóról.

A Pesti Naplóból olvassuk: Debreczen város önérzetes czivisei nagyon föl vannak habarodva mostan és aki ismeri Debreczen multját, megértheti a haragjuk jogos voltát. Amikor ugyanis a fiatal leendő trónörökös a Hortobágyot járta, Király Gyula városi szenátort a hintó bakjára ültették, hogy

onnan magyarázza a főhercegnek a látnivalókat. Hát ez az, ami annyira megbántotta a debreczeniek önérzetét. A történetben a debreczeni szenátorok akkora potentatok voltak majdnem, mint a velencei dózsák és akárhányszor kemény nyakkal állottak akár a szultán parancsolatjával is szemben. És most e büszke szenátorok ivadéka a bakkra került.

Wolafka püspök sajtópöre.

Wolafka Nándor debr. plébános, makáriai püspök, mint a váradi káptalannak a tagjait jutott sajtópörhöz. Nem a debr. plébánost perelik, de a makáriai püspök, a káptalani tag sajtópöröl. Ugyanis a nagyváradi latin szertartású káptalan sajtópört indított Ady Endre hírlapíró ellen. A sajtópör előzményei ezek: Körülbelül két és fél hónap előtt a „Nagyváradi Friss Új ág“-ban egy kis cikk jelent meg „Egy kis séta“ czimvel. Az írója a cikkkecskében elmondotta véleményét a nagyváradi ugynevezett kanonok-sor lakóiról is. A káptalan-negyed dicsékedő jómódját hasonlította össze a külvárosok rikító nyomorával. Emiatt a cikk miatt indították meg a sajtópört. A sajtóügyi följelentést tegnap adta be a káptalan képviselője Frankó Endre ügyvéd. A följelentést a káptalan minden egyes tagja aláírta. Így Belopotoczky tá. ori. püspök, Wolafka debreczeni plébános makáriai v. püspök s Fraknoi Vilmos püspök is, kinek a följelentést Rómába küldték aláírás végett.

Honvéd őrmesterek táncmulatsága.

A honvéd őrmesterek táncmulatsága pompasan sikerült. A honvédzenekar is nagy tetszést aratott. Rég volt annyi szép lány és asszony együtt, mint a honvéd őrmesterek bálján.

Mükedvelő előadás a Kossuth-szobor alapra.

Beküldetett: A jövő hónap 18 ik napján „Intelligens ifjakból alakult társaság a „Margit“ fürdő helyiségnek e czélra különösen feldiszített termében az eddigi mükedvelő előadásoknál nagyobb szabású s élvezet nyújtóbbnak ígérkező „Jótevény czél“ mükedvelő előadást rendez, mely alkalommal színre kerül Berczik Árpádnak, a híres tollu magyarírónak egyik remek darabja a „Paraszt kisasszony“. A szerepkiosztás is már megtörtént, szerepet játszanak: (Kelemen Tamás) Imre István, (Matiid neje) Böszörményi Lilla kisasszony, (Jolan czimszereplő) Tatar Erzsike kisasszony, (Rezeda) Nagy Lajos ügyvédjelölt, (özv. Gönczölné) Pócsi Emília urnő, (Fátyol Grgely) Menyhárt Oszkar, (Sánta Pista) Nagy Zoltán, (Fonczáné) Kaszonyi Ella kisasszony, (Ágnes leánya) Imre Ilka kisasszony. Ezt követi „Varázs hegedű“ czimű 1 felvonásos, fülbemászó, kedves zenéjű operett. Főszereplő (Mathieu apó) Debreczeni Sándor gyak. színész, a darab rendezője. Ifju Sallay Mihály ki ezen ünnepélyes alkalomra írt „Kossuth Lajos siri álma“ czimű ódájával lép fel. Az előadás tiszta jövedelme a „felállítandó „Kossuth“ szobor alap javára fog fordíthatni.

Posztikiszni a Hortobágyon.

Amióta program-szám lett a szegény öreg Hortobágyból, amelyet a világért el nem mulasztana egyetlen kongresszus sem, akár csak a fogast tatár-mártással, — azóta ugyancsak kikezdte a civilizáció. A barna, mokányarezu csikóslegények már a czirkuszbeli szokék módjára szórják a pukkedlit, amikor egy egy lovat kipányváznak és a

Délibáb is körülfényez a publikumban, minekutána megintogatta magát. És amióta a képes levelezőlap dívalja beütött, egy újabb kulturintézménnyel lesz gazdagabb a Hortobágy, és ugyanannyival szegényebb a romantikája. A jövő évben ugyanis postállomást állítanak föl a Hortobágyon.

Rövid krónikák a XX-dik századból

A lyoni „Nouvelliste” azt a hirt közli, hogy St. Ursanneban (a Jurahegyen) társaság alakult, mely agyugyar felállítását vette tervebe. Az agyugyar igazgatói állását Dreyfussnak ajánlottak fel, aki azt a lap szerint el is fogadta. A londoni „Daily Express” lyoni levelezője táviratilag értesítette lapját a hírről, melyet mint befejezett tényt közöl.

Győről írják, Hajdinak András orosz-lói lakost nagybátyja, Szelier András általános örökösévé tette, kikötötte azonban a végrendeletben, hogy Hajdinak a Szelier nevet viselje. A boldog örökös készségesen akart eleget tenni nagybátyja e kívánságának, de miután a saját nevéhez is ragaszkodott, folyamodott a belügyminiszterhez, engedje meg, hogy a Szelier Hajdinak nevet viselhesse. A belügyminiszter azonban bizonyára úgy gondolkozva, hogy se a Szelier, se a Hajdinak nem magyar név, a névváltoztatásnak pedig csak úgy van értelme, ha az egyuttal nevmagyarosítás, a kérelmet elutasította.

Ez a jelenet a szegedi bíróságnál játszódott le:

Bíró: Vádlott, mi a neve?

Vádlott: Nagyfejű Sós Pál.

Bíró: Mikor született?

Vádlott: Nem emlékszöm, kéröm, régen volt.

Bíró: Mi foglalkozása van kendaek?

Vádlott: Nem ögyébb, mint ami azelőtt volt.

Bíró: De hát mi volt azelőtt?

Vádlott: Azelőtt is barmok közt voltam, most is azok közt vagyok.

Bíró: Fogja be a száját, vén szamar.

Bartók ev. ref. püspökről írják ezt a kedves történetet: A püspök a minap bement Szaszvarosban egy Czöbel nevű kalaposhoz kalapot venni. — Az elébe tett kalapokból ki is választott egyet megpróbálta s valóban raiheti a fejére. — Már meg is akarta venni, a mikor a kalapbelésen szemébe ötlött ez a felírás: Karl Zobel in Broos.

Adjon kérem olyan kalapot, amelynek belésén magyar felírás van, szolt a püspök.

— Olyan nincs, válaszolt a kalapos.

— Ezt pedig nem veszem meg, mert német felírású kalapot nem teszek a fejemre, szolt Bartók püspök és otthagya a kalapot.

Zalamegyei érdekes történet: 1894-ben Vizkereszt estején megzörgette valaki Boros Pál bakonaki gazda ablakát s midőn Boros Felesége ajtót nyitott, egy alarcos alak lépett be kezében egy fejszével, egy puskával és pénzt követelt, sokat. Borosné nem mert ellenkezni és odaadott a rablónak 70 forintot. A rabló löböt kért s Borosné még 80 forintot adott neki. A tett gyanuja Győre József, Borosné mostoha fiára irányult, ellene a vizsgálat meg is indult, de bizonyítékok hiányában be kellett szüntetni. Az ügyet azonban folyó év május hó 9-én újra felvették. Ugyanis Tóth József bakonaki lakos ez év telén szabadult ki a kanizsai fogházból. Ez a legutóbbi büntetés ugylátszik megjavította, mert elhatározta, hogy tisztességes életet folytat ezután, becsületes ember lesz. Felkereste Boros Pálnét s bevalotta neki, hogy ő volt a rabló s az elrabolt 150 forintból 70-et visszakart adni Boros Pálban fellobbant a régi harag. A hetven forintot nem fogadta el, hanem a megtért hűnöst feljelentette.

Debreczeni zenetanár hangversenye Bártfafürdőn.

Bártfáról írják: Vasárnap, f. hó 21-én Bártfafürdő vendégeit gyönyörködtette művészetével Füredi Samu debreczeni tanár és gordonka-művész, a ki öcsésével Füredi Sándor hegedű-művésszel együtt hangversenyt tartott a Schubert vendéglő nagyszobájában. A hangversenyen közreműködtek még Krausz Samu zenetanár, mint zongoraművész és Cséri Ilonka k. a. Dr. Cséri János fürdőorvos leánya, a ki Füredi Samu gordonka-játékát kísérte zongorán. A nagy táncsterem egészen megtelt díszes közönséggel, a mely minden szám után lelkes tapsal honorálta a művészek gyönyörű játékát. A hangverseny fénypontja természetesen Füredi Samu gordonka-játéka volt, aki csodás művészettel kezeli a cellot és oly hangokat csal ki a hangszerből, melyek átjárják a halgatók szívét és lelkét. Sikere teljes is volt, melyben bájos kísérője Cséri Ilonka k. a. is osztozott. Füredi Sándor hegedű- és Krausz Samu zongora-játékával nagyban hozzájárultak a hangverseny fényes sikeréhez. A hangversenyek rendezésével a buzgó fürdő igazgatóság a fürdővendégek szórakoztatására törekszik, különösen nagy buzgalmat fejt ki e téren Gerő fürdőgondnok. Legközelebb Dankó Pista fogdaltársulatával hangversenyt adni, de az igazgatóság Csillag teréz vendégszerepeltetése érdekében is faradozik. B. D. J.

Halálozás.

Részvétellel értesülünk egy ösmert, derék, kedvelt debreczeni polgár. Szöllősy György ékszerész haláláról. Szöllősy ékszerészrokonzenyes ösmert polgár volt, becsülték szerették és így elhunytá méltán kélt részvétet. Bánatos családja a következő gyászlevélben jelenti e szomorú csapást: A legmélyebb fájdalom lesújtó érzetével tudatjuk felejthetetlen jó apám, szeretett hű fiam és jó rokon néhai SZÖLLŐSY GYÖRGY ékszerésznek f. hó 23-án, d. u. 2 óraker életének 45 ik évében 2 heti szenvedés után történt elhunytát. Kedves halottunk földi részei f. hó 25 én d. e. 10 óraker fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint Piac-utca 31 ik számú háztól a kistemplomban tartandó ima után a Váradutezai temetőben nyugalomra helyeztetni. Végtisztességtételére rokonainkat ösmerőseinket ugyszintén az elhunytak jóbarátait szomorodott szívvel meghívjuk. Debreczen, 1901. július ha 23 Szomorodott szívi egyetlen leánya Huska. Kesergő édes anyja: özv. Szöllősy Mihályné szül. Molnár Mária. Számos közeli és távoli rokonok nevében is.

Petőfi-ünnepély Vámos-Pércsen.

A debreczeni tanuló ifjuság kebelében alakult „Egyetértés önképzőkör” f. hó 28 án délután 4 óraker Petőfi-ünnepélyt rendez a Vámos-pércsi leányiskola termében. Szívesen emlékezünk meg a fiatalságnak ezen ünnepeyéről.

Debreczeni rövid hírek.

Az ipartestület előjárósága csütörtökön rendes havi gyűlést tart. — A rendőrség bűnügyi osztálya az elmúlt félévben elintézt összesen 8083 ügydarabot. A városi szalmacséplés kezdődik e hó 30 ikán. A főispán ugynevezett számonkérőszeket tart. — Egy szőkevény feyenczet, Hegedüs

Ferenczet kutatnak városzerető, a ki rablógyilkosság miatt volt elítélve, és a varsói közéleti fogházból szökött Debreczenfelé. Pápay János tanítótól, aki kintnyarala nagy-erdei lövőház épületében Fonó Julis cseléd leány pénzt lopott. A leányt letartóztatták.

Miss Clair Laforte.

A Leo czirkusz erőművészneje ma este tartja jutalomjátékát és az eddigi bámulatba ejtő mutatványain kívül újj, eddig nem látott számokkal is gyönyörködteti a közönséget. Szép nézni, a mint ez a hatalmas hölgy dobálódzik a súlyos vasgolyókkal, a melyeket bárkinek odaadnak, hogy hát emelgesse, ha bírja. A czirkusz újj aquisitionja két ballet tánczos, a 2 Angelotti. Szépen tánczol ez a két művész, érdemes megnézni.

Pöstyén

európai híru kenes iszapfürdőit a t. közönség külföldön is figyelembe ajánljuk. Specialitása: lokális iszapfürdői egyes-estreszekre, melyek nagy jelentőséggel bírnak és a legsúlyosabb kóroszetekben is eredményesek. Ezen iszaptag fürdők hőfokszabályozható s így a leggyengébb szervezetűeknél is ugyanazon gyógyhatással alkalmazhatók. Pöstyén fürdő avallva van: csusz, köszvény, ischia, csonttörések stb. eseteinél, mely bántalmaknál csodálatos eredmények érettek el. Rendelkezik új és legtökéletesebb fürdőberendezésekkel, van színház, 2 zenekar, vill. világi ház. penzió. Budapesttől közvetlen vonattal 1/2 óra alatt. Prospectust és bővebb értesítést szívesen ad a fürdőigazgatóság.

Nyilatkozat.

A szolyvai és luhi Erzsébet-gyógyforrás különösen a gége-, hörg- és tüdőhurtnál ajánlható.

Dr. csetneki Jelenik Zs.,

kir. tan., a Ferencz József keresk. kórház igazgatója.

A szolyvai ásványvíz kitünő üdítő ital a savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

TÁVIRATOK.

A privigyei választás.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Budapest, július 24.

A privigyei lezajlott képviselőválasztás a néppárt győzelmével végződött. Markhót kormányparti ellen Ernst néppártit választották meg.

Szerencsétlenség a budai építkezésnél.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Budapest, július 24.

A budai várterem-építésnél egy 7 méter magas állvány összeomlott. A szerencsétlenségnél 2 munkás életet vesztette.

Visszaélés iskolai bizonyítványokkal.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Budapest, július 24.

Szeszler Dávid komáromi polgári iskolai igazgatóról kiderült, hogy pénzért adott el bizonyítványokat. Fegyelmi vizsgálatot indítottak ellene.

Innét-onnét.

Julius 24.

(Legyünk magyarok.)

Nincs biz azon mit berzenkedni ha egyik-másik bús magyar, neki keseredvén, élesebben tör ki a német nyelvnek, a német szellemnek magyar földön való, magyar honosok általi öntudatos vagy öntudatlan istápolása ellen. Mert nemcsak szégyenletes a magyarságra, de veszedelmes is ez a törzsökös városainkban is tulhajtott német imádás, idegen bálványozás. Mert hisz ha például itt Debreczenben is megtorlás, megbélyegzés nélkül burjánozhat a német szellem és a „jól csengő kultur-sprache“, ne csodálkozzunk azon ha még inkább felnyílik a magyarföldön az idegen imádók szeme. Sőt csókoljunk nekik kezét, engedjük át nekik a földünket, házunkat. elégedjünk meg vele, ha a bakra ültetett kocison még megtűrjük a magyargunyát és tapsoljunk az oly szemtelen híreknek, minőt a berlini „Deutsche Tageszeitung“ egyik mult napi napi száma közöl, a zöldszaszok azon nyilvánosan bujtogató tervéről, hogy két olyan nemzetiségi szász képviselőt fognak választani, akik az összes magyarországi németeknek a szolidaritását fogják hirdetni a magyar parlamentben.

Ez már nyílt megvetése a magyarságnak, ők vakmerően hivatkoznak a magyar földön a németességükre, bizony ütött az órája tehát, hogy aki velünk tart az legyen magyar és mivel nyelvében él a nemzet, pusztítsuk a dajcsolást, üldözzük a dajcsolókat bárkik legyenek azok. Ezeket azonban nem a vak gyűlölet diktálja az én tollam alá, hanem a szeretet, az egyedüli tiszta és erős szeretet magyar földünk, magyar fajtánk iránt.

(Árpád ünnep a Pusztaszeren.)

Még a milleniumi esztendőben leméltóztattak némely diszmagyar ruhás kegyelmesek a pusztaszeri szent földre, a pusztaszeri hét vezérfájához, a mohos kolostorromokhoz, hol Árpád atyánk délcseg vezéreivel vérszövetségre lépett és alapját vetette az ezeresztendő viszontagságaival megküzdött országunknak.

Ez a második ezredév borus felhőkkel kezdődik. Félő és örjítően kétségbeesítő, hogy sirján tánczol az elléhásodott nemzet, nemhogy ezeresztendőt élünk, de még e század letünthe előtt eltemethetik a magáról feledkezett, kivetkezett, elléhásodott nemzet utolsó szabadságát, függetlenségét, faji fenhatalmát és idegen szolgaságra sülyedünk... A diszmagyar ruhás uri banda is elmaradt a pusztaszeri szentföldtől, ma az ősöknek nincs becsülete, az ősi erkölcsöknek sem... Tehát jól esik, vigasztaló, hogy Szegeden van egy lelkes magyar polgári társaság, afféle keveset emlegetett kispolgárok: tanárok, iparosok, hivatalnokok, birtokosok, néhány ujságíró, ezek minden évben, augusztus hónap negyedik napján kizarándokolnak a szent helyre. Ott a pap misét mond, az írók szavalnak, a társaság hazafias énekeket énekel és végül áldomást tartanak.

Az éneket, a szónoklatokat, a lelkes beszédeket meghallgatni pedig a környékbeli pusztákról összesereglenek az idegen származású, idegen lelkű, idegen nevű, idegen földön duskáló őrgrof öreg és fiatal magyar cselédjei.

És némelyik még sír is, mert ők ma már idegennek szolgálnak azon az édes magyarföldön, melyet Árpád atyánk a magyarság számára szerzett... Vérrel, magyar vérrel szerezte e földet és ma Judás pénzen vásárolják el tőlünk.

Szegedi kedves magyar testvérek tehát csak menjetek, menjetek a pusztaszeri Árpádhalomhoz a régi dicsőséget elsiratni... Hisz még ez a szenthalom sem a mienk, az is egy idegen lelkű, nevű grófé... Szolgamódon fog elpusztulni ez a nemzet, önmaga ássa meg a sirját és felejtik a nevét, mintahogy ő feledte nemzetét történetét, nemzete nagy vezéreit és nemzeti fenntartó erejéit.

nemes Portörő Kelemen.

A Nyírség gazdasági helyzete.

Egyik alkalmi tudósítónk jelenti nekünk a következőket: A Nyírségen elvégződött az aratás, már a cséplőgépek is dübörögnek. Nagyon jókora dolog ez, mert más években július végén voltunk ott, hol ma június közepén vagyunk, az általános panaszlott nagy és tartós szárazság okozta ezt a nagy előrehaladást, de nincs is köszönet benne, mert kivette a melegert a vámot — és annyival kevesebb lesz a termés. Bár a mult évben e tréfás versben lett ismeretessé téve a szabolcsi homokvilág:

„Nyíri szekér, nyíri ló
Nyíri vinkó egy sem jó.“

már az 1863-ik év, — az a majdnem általános romlást okozó aszályos év, becsületet szerzett a nyíri földnek, mely a szárazság dacára is meghozta a rendes termést és ekként menedékvé lett a terméketlenséggel sújtott vidékek népeinek; azóta pedig a tréfás vers tartalmából semmi sem maradt igaznak; szekereink jóságát a szaporodó köutak követelik meg; lovaink nemesítését pedig az állami méntelepek vonják maguk után, a boraink annyira jók, hogy nemsokára minden homokunkat szőlőtermesre fordítjuk, már pedig ha mi magunk sem találunk kellemesnek s a borainkat nem tapasztalunk kelendő czikknek, bizony nem vesztegetnénk reá azt a nagyon gondos munkásságot és áldozatot.

Sőt igenis híressége a homoknak a kitünő rozs, a krumpli és mindezek mellett az a jó tulajdonsága, hogy felszívja a sok esőt is, a nagy szárazság ellenében is kitart, tehát abszolút terméketlenség a természet szeszélyeskedeseiből nem kerülhet, azt sem lehet azonban tagadni, hogy kanaáni bőséget sem remélünk. Szabolcsban a megfelelőleg elkészített földek holdanként 6 mázsa gabonát a buzából 8 mázsa átlagot szoktak fizetni és ily termési viszonyokban a mennyiség másfél millió métermázsára becsülhető. Ha ebből a termésből 50 százalékre tesszük a vetőmagot és egy évre való élelmi szükségletet, ugy-e megye meg igen tekintélyes helyet foglal el a gabona kivétel tekintetéből, annak árán tisztességesen képes fedezni a mai időben eléggé ismeretes igényeket és követelményeket.

Most azonban a gazdák nagyon savanyu ábrázattal beszélnek a „sovány“ termésről — ami annyit jelent, hogy gabonánk oly vékonyak, mint más években a rostaalja volt — az ily vékony szemű gabonából pedig sok kell a mázsára s az a sok, nagyon sok szalmából verődik ki. A legtöbb termelőnek alig lesz több holdanként három mázsánál. A buzavetések aprók és ritkák, a legtöbb 4 mázsa átalánynak fog kijönni. Ilyen meggyőződést, sőt számtani szomorú bizonyosságot tüntetnek fel a cséplések. A normális termésnek tehát csak 60 százaléka számítható ma, a népeket pedig az adók és az eladósodások kényszerhelyzetben tartják és így az utólagos, drágább visszavásárlás tudatával most többet fognak a piacra vinni, mint amennyit az önbiztosítás megenged, még sem lesz több a gabonatermés forgalma, mint a tavalyinak fele!

A kárt nem pótolja semmi, csak enyhíthetné a magasabb ár és erre annyival is nagyobb szükség van, mert a megrögzött fizetségeknél meg kell felelni, ha adósságból is, ez már a gazdálkodásnak elengedhetetlen feltétele. Egyelőre azonban semmi jel nem mutat arra, hogy az árak javuljanak s ez azért van így, mert a börzianerek ki akarják aknázni a helyzetet a tőkésök millióinak gyarapítására. Mert, az abnormis idő mindenütt, tehát a külföldön, sőt Amerikában is károkat okozott, bizonyításra sem szorul. Ezen nagyon sokszor hazafiasággal kérkedő és az államtól sok kedvezményben részesülő nyereszkesedőkkel szemben ugy tudnánk magunkat sikeresen megvédeni, ha összetartunk egy test egy lélekként s nem a d u n k e l, m i g a z á r a k n e m j a v u l n a k.

IRODALOM.

Magyar dalok

a czime egy debreczeni fiatal népdalszerző legujabb dalszerze nényeinek. Kovács László debreczeni fiatal zeneszerző már több sikerült zeneművet és elterjedt népdalt szerzett. Dalait a cigányzenekarok is terjesztik és játszik és bizonyára kedvesen fogják fogadni ezen legujabb zamatot „magyar dalait“ is, mely a Bárd testvérek budapesti kiadásában jelent meg ésmelyet a tehetséges szerző Goldstein Jolánka urhölgynek ajánlott. Az egyik népiesen kedves csárdásnak a szövegét, mely szinte Kovácstól származik, itt közöljük:

Széna-boglya, szalma-boglya de magos,
Ejnye kis lány, mért vagy olyan haragos?
Ne haragudj, ugy sem áll jól az neked,
Nem lesz attól ártatlanabb a szived.

Széna-boglya, szalma-boglya leégett,
Engemet a rózsám biz' nem szeretett.
Verje meg hát a jó Isten, — de nagyon,
Hogy hü szeretőt sohase találjon.

CSARNOK.

Nagy Napoleon császár katonája.

(Ereckmann-Chatriantól.)

Fordította: Ifjabb Móricz Pál. 10.

Mint csak a tördőfés, ugy hatott a szívemre a néni szava. Éreztem, hogy Katiczám még görcsösebben szoritotta a kezemet. Azonban nénémnek több esze volt mint minékünk kettőnknek.

— Most már fiam elég. Hisz va-

sárnap viszont látunk, mondta és már le is akasztotta a szegről a nagy rókaprémcsakut.

Tehát újból magamra szedtem a Gulden ur téli gunyáit. A nagy köpönyeget, a bélelt cipőt és az óriási karkeztűt. Hiába mesterkedtem, hogy az öltözéssel huzom-halasztom az időt, mert a néném szerencsétlenségemre itt is segítségemre volt. Midőn már a nagy rókaprémcsakut is felgyűrtem, végül így szólt hozzám:

— Most pedig József, hadd öleljünk meg.

Előbb a nénit öleltem meg. Aztán, Katicát. Szegény úgy elszomorodott, mint egy beteg galamb. Majd midőn kinyitottam az ajtót, megcsapott a dermesztő hideg, bizony nagy ideje volt, hogy elinduljak.

— Csak szaporázd a lépést, biztatott a néném.

— Jó éjszakát József, jó éjszakát! bucsuzott Katicza. Aztán vasárnap számítottunk reád.

Még egyszer visszafordultam, bucsut intvén a kezemmel. De osztán fejemet a gallérba lehúzván, koczogóra fogtam a lépést. Mert az éles hideg miatt, még a nagy prémes gallér mögött is kicsordult a köny szememből.

Igy koczoghattam valami husz perczig. Nem ügyeltem én sem jobbra sem balra, csak akkor hökkentem vissza, mikor valaki messziről rekedt, borizú hangon reám kiáltott.

— Állj! Ki vagy!

Meglepődve tekintetem szét az alkonyiszürkés homályban. Hát mintegy ötven lépésnyire előttem botorkált a jól ösmert házaló Pincel. Hátán nagy házi kosara lötyögött. Fölösmertem a vidrabőr kucsmáját is. Szöges, vasasvégű botjával keményen támasztgatta a fagyos földet. A nyakába, a kosár szíjára tolvajlámpát akasztott, amelynek bágyadt fénye megvilágította az ember bortól piros arcát, vaskos, gyertyakoppantó formájú orrát, meg azt a sárga-vörös szőrtől borozdás kiálló állát. Mint a farkas, úgy felmeresztette kis szemét és ismételtel felordított:

— Állj! Ki vagy!

No még csak e kellett nekem, hogy ezzel a gaz házalóval összekerüljek. Mert Pincelnél nagyobb gazember nem tapodta a mi országunk földjét. Tavaly még Gulden urat is pereskedésbe vonta. Gazdám ugyan is jóhiszeműleg megbizta ezt a gaz házalót, hogy egy megrendelt órát szállítson ki a homerti plébánosnak, bizonyos nevezetű Anstett urnak. Pincel el is vállalta e megbízást, fel is szedte a pénzt a plébános urtól. Ámde midőn gazdám követelte rajta az óra árát, a gazficzko azt mondta, hogy nekem már átadta a pénzt. És erre még a bíró előtt is megesküdött a csirkefogó. Mindamellett Gulden ur jól tudta, hogy a ficzkó által bementett napon sem ő, sem én nem jártunk kint a házból. Majd később a vierwindeni bucsukor Pincel Katicán körül kezdett lábatlankodni. Tánczra is felkérte a leányt, de Kata kikosarazta a tolakodó ficzkót, mivel ő is ösmerte az óra históriát, de másrészt azért is, mert rajtam kívül más legényvel soha sem foglalkozott. Sőt az én kedvemért lemondott még a tánczról is.

Ez idő óta ez az elvetemedett gazficzko halálosan meggyűlölt s ahol csak tettehette mindig bosszantott, üldözött. Elképzelhető tehát, hogy épen nem örültem e találkozásnak. Oly puszta, elhagyott hely volt ez s a bitang görcsös, vaskos, vasalt végű botja veszedelmes fegyver volt ilyen helyen Szerencsémre balról egy kis gyalogösvény esett, mely a temetőt kerülte körül. Tehát szó nélkül befordultam erre a kis ösvényre

és ugyan iparkodtam ám, bárha itt a hó majdnem hasig felért.

Mikor a bitang Pincel felösmert, hogy ki vagyok, vaddühében így ordított:

— Ah! Ah! Tehát te vagy az, te kis sánta! Megállj! Megállj, ha mondom, te kis nyomorék, hadd kívánjak egy jó estét! Ugy-e te óratolvaj Katitól sietsz?

Én azonban, mint a nyul, oly fürgén loholtam a hófúvásokon. De a bitang a hátkosara miatt nem tudott oly jól szaladni. És midőn látta, hogy nem erhet utól, megállott és csufolódva kiáltozott utánam.

— Na nézd, na nézd a sántát... De nem is kerülöd ki a sorsodat, te haszontalan. Mert most már a népfelkelés, az igazi nagy népfelkelés következik. Elviszi a császár a félszeműt a sántát, még a pupost is katonának... Elmasirozol te is... És ott döglepsz meg atöbbivel együtt...

Majd mint a részegek szokták, kaczagva, motyogva tovább folytatta az utját. Hála Istennek, mert már alig volt jártányi erőm, amidőn elértem a bástyázat alját. Szerencsém volt ez a kis gyalogösvény. Ez a bitang Pincel könnyen előrántotta a bicskát. Az ily elhagyott helyen megjártam volna vele.

És bárha idáig oly gyorsan mozogtam is, mindamelltt a lábam megmeredt a bélelt cipőben. Azért újból koczogóra fogtam a lépést.

Hatvan év óta nem értünk ilyen hideget. Mert ez éjszaka Pfalzburgenban oly hideg volt, hogy a víz fenéig fagyott a viztartó medencékben, de megfagyott a bor is a pinczékben.

Elhaladtam a szélső örhelyen, az első hidon, majd a német kapu alatt is, mely csönd volt mindenütt, az a rémitő, ijesztő éjszakai csönd. A város fölött nagy fehér felhők borongtak, itt-ott raggyant csak ki néhány csillag. Utczahosszat nem találkoztam élő lélekkel. Midőn házunk ajtaját felnyitottam, megálltam, hogy lélegzethez juszak. Itt már mintha melegebb levegő csapódott volna az arczomba, majd a sötétben feltapogatódtam lakásunkig. És szinte megsibbasztott a szoba kellemes enyhe meleg sége. Gulden ur a nagy karosszékben a kályha mellett üldögélt. Fekete-selyem házi sapkáját a tarkójára huzta, kezét pedig a térdén nyugtatta.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

Hanna beteg... Ő valóban beteg, sőt már mégis halt. El is temették a — papirkosárba.

Egy valakinek. Ön azt kérde, hogy hát mi miért nem hoztuk tudósítást arról az avatási ünnepélyről. Egyszerű és természetes a magyarázatunk. Nem lévén hivatalosak, nem voltunk abban a helyzetben, hogy tudósítót küldhessünk amaz ünnepre. Az pedig nem szokásunk, hogy a kiszolgáló személyzettől informáltassuk magunkat. Megértheti tehát hogy miért maradt el a tudósítás. Különben tessék tudomásul venni azt is, hogy az újságíróknak egyébként nemesebb hivatása is van a talpnyalásnál, ami pedig a ténynyalást illeti, azt sem veszi be mindegyiknek a gyomra.

Sz. M. — a. Téved. A jelzett időben megtörtént. Bizonyosan elkerülte figyelmét. Nem érdemli a gunyt.

Sebestyén diák. Megkaptuk. Köszönjük az igaz baráti támogatást. Itt bent ugyanis a közönyösség vagy az érdekhajhászás futóhomokja ellen kell védekezni. Olyan nehezen ver gyökeret a hajdu ákác. Néha napján a tüskéit észreveszik, de a mézével tápláló virágai észrevétlenül, figyelem nélkül

magtermés nélkül hervadnak le a közöny és rut érdekek hervasztó tüzes futóhomok felhőitől. Czudar világ bizony ez a mai kedves pajtásom, ritka az olyan őszinte magyar szó, igaz magyar szív, mint a tied erős magyarom. Áldjon meg az Isten érte...

M. á. vasutak menetrendje

1901. máj. hó 1 től.

Debreczenből indul:

		ó.	p.	
Budapest felé (gyorsvonat)	d. u.	4	16	
Budapest felé (gyorsvonat)	reg.	9	01	
Budapest—Nagyvárad felé	d. u.	12	36	
Budapest—Nagyvárad felé	este	10	27	
P.-Ladány—Nagyv. minden kedden déli		12	—	
Csak P.-Ladányig vegyes vonat	este	8	10	
Szatmár—M.-Sziget felé	d. u.	8	56	
Szatmár—M.-Sziget felé	este	7	58	
Szatmár—M.-Sziget felé	éjjel	2	56	
Szatmár—M.-Sziget felé (gyorsv.)	d. u.	12	17	
Szatmár—M.-Sziget felé (gyorsv.)	este	6	46	
Csak Szatmárig	reg.	5	10	
Miskolcz—Kassa felé	reg.	8	22	
Miskolcz—Kassa felé	este	6	58	
Szerencs—S.-A.-Ujhely—Kassa felé	d. u.	4	01	
	m. áll. v.-tól	reg.	5	28
	vásártérről	reg.	5	51
H.-Böszörmény—	m. áll. v.-tól	d. u.	4	06
B.-Sz.-Mihály felé	vásártérről	d. u.	4	15
	m. áll. v.-tól	d. e.	11	20
	vásártérről	d. e.	11	29
Füzes-Abony felé m. á. v.-tól	reg.	4	42	
Füzes-Abony felé vásártérről	reg.	5	—	
Ohat-Kócs—Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	4	21	
Ohat-Kócs—Polgár felé vásártérről	d. u.	4	31	
Derecske—Nagy-Léta felé	reg.	9	35	
Derecske—Nagy-Léta felé	d. u.	4	31	

Budapestre érkezik:

A reggel 9 ó. 01 p.-kor induló gy.-v.	d. u.	1	40
A déli 12 ó. 36 p.-kor induló sz.-v.	este	8	50
Az este 10 ó. 27 p.-kor induló sz.-v.	reg.	5	15
A d. u. 4 ó. 16 p.-kor induló gy.-v.	este	9	40

Budapestről—Debreczenbe indul:

A d. e. 11 ó. 44 p.-kor érkező gy.-v.	reg.	6	50	
A d. u. 3 ó. 36 p.-kor érkező sz.-v.	reg.	8	30	
Az este 6 ó. 50 p.-kor érkező gy.-v.	d. u.	2	00	
Az éjjel 2 ó. 40 p.-kor érkező sz.-v.	este	7	05	
Az éjjel 2 ó. 40 p.-kor érkező sz.-v.	(P.-Ladányig gy.-v. átszállással).	este	9	15

Debreczenbe érkezik:

Budapest felől gy.-v.	d. e.	11	44	
Budapest—Nagyvárad felől	d. u.	3	36	
Budapest—Nagyvárad felől gy.-v.	este	6	36	
Budapest—Nagyvárad felől	éjjel	0	33	
Budapest felől	reg.	12	41	
Kolozsvár—Nagyvárad felől	reg.	5	03	
M.-Sziget—Szatmár felől	reg.	7	32	
"	d. u.	12	16	
"	gy.-v.	d. u.	3	55
M.-Sziget—Szatmár felől	este	10	12	
Csak Szatmárról	este	6	45	
"	(gyorsv.)	este	8	46
Kassa—Miskolcz felől	reg.	8	07	
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs felől déli	12	07		
Kassa—Miskolcz felől	este	7	53	
	vásártérre	reg.	8	03
	máv.-hoz	reg.	8	17
B.-Sz.-Mihály —	vásártérre	este	6	14
H.-Böszörm. felől	máv.-hoz	este	6	35
	vásártérre	d. u.	3	21
	máv.-hoz	d. u.	3	30
F.-Abony felől vásártérre	d. u.	5	28	
"	m. á. v. hoz	d. u.	5	45
Ohat Kócs Polgár felől vásártérre	reg.	7	42	
"	m. á. v. hoz	reg.	8	
Derecske N. Léta felől	reg.	7	18	
"	d. u.	3	12	

Nyilttér.**Selymet csak első osztályu**

gyártmányt tessék venni méter vagy vég-számra a legolcsóbb nagybani árakban.

Magánfeleknek postadíj és vámmentes szétküldés. Rendkívül nagy választék a legújabb mintákból fehér, fekete vagy színes fajokban. Ezernyi elismerő levelek. Minták bérmentve. Sveicba kétszeres levélbélyeg szükséges. 2-5.

Ebesi ártézi víz a legjobb legegészségesebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzletben, kávéházak és vendéglőkben. Főraktár: Piacz-u. 7. sz.

Női kalap készítésben, ügyes eladásban jártas leány alkalmazást nyer Rózsa Lajos női divatüzletében Debreczen, kistemplom bazár.

Jókarban lévő
boros hordók

jutányosan kaphatók. (100-2000 l.)

WEISZ ZSIGMOND

Budapest, VII. Szövetség u. 26. sz.

Cséplőgép részek,
Lendkerekek (különféle nagyságban)
manometer (fesz mérő),
egészen új.

Ajtók, ablakrácsok, csatornarácsok,
más építkezéshez való

vastárgyak

különféle **kovácsszerszám** :

Satuk, üllök, fújtató, vasesztergapad
szerszámacél

kompozíció.

Kijavított

takarék tüzhelyek,

igen mérsékelt árban kaphatók

KLEIN JAKAB

ócska vasüzletében, főtőzsde udvar.

Ócska vas és fém a legmagasabb árban veszek

Teljesen kijavított

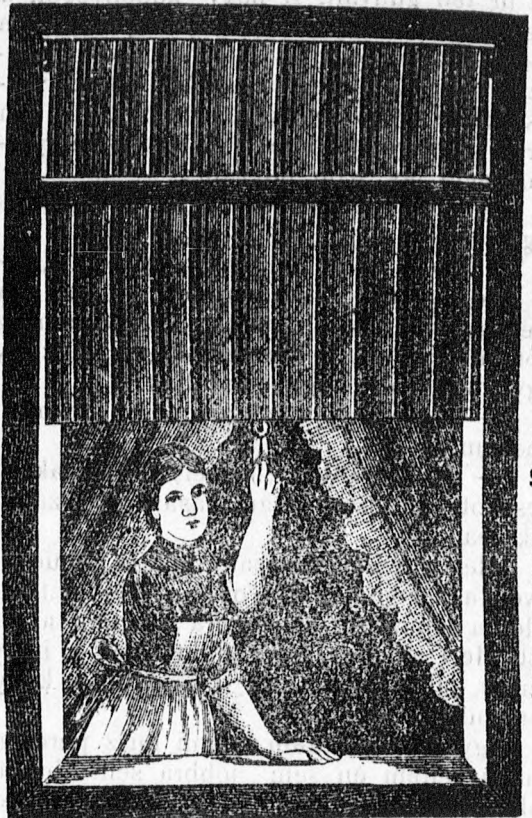
vetőgépek

13. 15. 17. és 21 soros

**feltűnő olcsó árban, — előnyös
fizetési feltételek mellett.**

Csonka Dániel

önműködő ablak görfüggöny felszerelő
Debreczen, Kossuth-u. 25.

Ezen szerkezetet egy 5 éves gyermek is kezelheti.

Tartósságáért TIZ ÉVIG kereskedem.

Czél szerűsége, olcsósága, tartóssága és kényelmességénél fogva felülmulhatlan. A rudak önműködése által az eddig előfordult kellemetlenségek, mint egyoldalú felhuzás, a zsinórok összegömbölyödése vagy azok elszakítása teljesen ki van zárva.

A redőny tetszés szerinti magasságban megáll, mint denkor feszesen és simán gördül fel, a mi a szövettartósságára nézve igen előnyös.

Az amerikai redőnyrud bármily ablaknál alkalmazható. a rud be vagy kiakasztása felette egyszerű és egy percnyi idő alatt eszközölhető.

Teljes tisztelettel

Csonka Dániel

Választási**zászlókat és jelvényeket****feltűnő olcsón készítünk.**

Bármilyen nagy megrendelést néhány óra alatt elintézzük.

Zászlók és jelvényekről megkeresésre árjegyzékkel készséggel szolgálunk.

Tisztelettel

Hoffmann és Kronovitz

könyvnyomdája

DEBRECZEN, Piacz-utca 49.

Sürgőnyczim :
HOFFMANN KRONOVITZ
Debreczen.